

koncertní sezona

24 / 25

M1

SEVEROČESKÁ FILHARMONIE TEPLICE

uvádí 1. koncert
maldého cyklu M

Magdaléna Hebousse – soprán

Bree Nichols – soprán

Anna Moriová – mezzosoprán

Kateřina Březinová – mezzosoprán

Jiří Chadraba – umělecký přednes

**SEVEROČESKÁ FILHARMONIE
TEPLICE**

dirigent: **Jan Mára**

Koncert ve spolupráci s HAMU Praha

6. března 2025 v 19:00 hodin

Koncertní sál Domu kultury v Teplicích

Severočeská / North Czech
filharmonie / Philharmonic
Teplice Since 1838

www.severoceskafilharmonie.cz

Dramaturgie dnešního koncertu, ačkoli se snad na první pohled může zdát až příliš pestrá, vychází z uměleckého zaměření dirigenta Jana Máry. Mára je svou dosavadní dirigentskou dráhou bytostně spjatý se světem hudebně dramatických žánrů. Spojení slova a hudby, ať už jde o slovo zpívané (opera, píseň), recitované (melodram), nebo inspirující (balet, symfonická báseň), klade před dirigenta dvojí úkol: musí nejen provádět interprety hudebním dílem, ale být také svého druhu dramaturgem, který spolu se sólistou a orchestrem vytváří dramaticky funkční jednotu a je schopen s ohledem na význam zpívaného či mluveného slova dílo „odvyprávět“. Dnešní koncert představí skladby několika epoch, které mistrovským způsobem demonstrují symbiózu slova a hudby.

Gioachino Rossini byl průkopnickou osobností italské opery začátku 19. století. Narodil se v italském Pesaru roku 1792, v době, kdy se stará Evropa postavená na pilířích rozumu a osvícenství měnila před očima na barikádách francouzské revoluce. Revoluci prodělal i svět umění a Rossini, alespoň ve sféře italské opery, stanul v jejím čele. Ve svých nejproduktivnějších letech (1812–1829) napsal přes 35 oper, na nichž lze sledovat rychlý vývoj žánru v době, kdy umění ovládlo romantismus a jeho nová citovost. Nový styl se nevyhnul ani opeře, která začala zpracovávat romantické literární náměty a spolu s růstem orchestru, rozšiřováním tonálního plánu a hlubším promyšlením hudební dramaturgie se rozšiřovaly i její možnosti ztvárnění hlubokých emocí a vyhocených situací, které romantismus přinášel. V nejranějších Rossiniho dílech ještě spatřujeme vliv klasicistní opery seria a opery buffa. Jejich stopy nalézáme i v opeře **Italka v Alžíru** (L'italiana in Algeri), mistrovském díle komické opery, napsaném za pouhých 18 dní a premiérováném v Benátkách roku 1813. Děj opery lze shrnout ve dvou větech: bej Mustafa je znučen ze svého manželství a touží po Italce Isabelle, která právě přijela do Alžírska. Netuší ale, že Isabella chce osvobodit svého milence Lindora, kterého Mustafa drží jako otroka. Únos se nakonec podaří a Mustafa se chtě nechtě vrací ke své ženě. Živá přehra k opeře se stala často uváděnou koncertní skladbou. Italka v Alžíru byla Rossiniho třetí úspěšnou operou (po Zkoušce lásky a Tancredovi) a je považována za vrcholný výboj skladatelova buffo stylu, který dobře popsal Stendhal, když Italku označil za „organizované, totální bláznovství“. O šest let později, roku 1819, se své premiéry v Neapoli dočkala opera s romantickým námětem **Jezerní paní** (La donna del lago). Byla napsána podle stejnojmenné epické básně Waltera Scotta, čímž se stala první operou vůbec složenou na námět tohoto věhlasného skotského básníka. Opera, v níž se král Jakub V. Skotský, který se rád potuloval po své zemi v převleku za poutníka, zamiluje do horalky Eleny zaslíbené povstalcí Malcolmovi, se od své premiéry rozletěla do světa a byla několikrát hrána i u nás. Árie Eleny „Tanti affetti“ (Tolik citů) ze samého závěru opery zobrazuje emoce velké úlevy hlavní hrdinky poté, co král odpustí jejímu milenci.

Předzvěst nové citlivosti 19. století vidíme i v předposlední opeře **Wolfganga Amadea Mozarta La clemenza di Tito** (Titova velkorysost). Ačkoli byla napsána na upravené libreto mistra barokní opery seria Pietra Metastasia pro korunovační účely, opera o váhajícím a od-pouštějícím římském císaři je plná dramatických zvratů předznamenávajících další vývoj žánru, a i dnes dosahuje mimořádného jevištního účinku. Mozartův Tito se premiéry dočkal 6. září 1791 ve Stavovském divadle u příležitosti korunovace Leopolda II. českým králem. Duet Annia a Servilie „Ah, perdona al primo affetto“ (Ach, odpusť dřívějšímu citu) je jedním z nejniternějších okamžiků Mozartovy opery. Servilia, kterou si Tito vyvolil za svou nevěstu, tu vyznává svému milému Anniovi, že milovat bude i přes královu vůli vždy jen jeho.

Gaetano Donizetti, narozený roku 1797, byl vedle Vincenza Belliniho přední osobností směru italské opery nazývaného bel cantem. Bel canto je v původním smyslu styl operního zpěvu, vyznačující se použitím legata a mistrovským ovládním dynamické i melodické flexibility hlasu. Donizetti vytvořil přes 70 operních děl jak v žánru vážném, tak komickém, a své opery psal nejen v italštině, ale později i ve francouzštině. Jeho opera **Don Pasquale** z roku 1843 je někdy po-

važována za poslední pravou italskou operu buffa. Opera založená na záměnách a nedorozuměních typických pro commedii dell'arte měla svou úspěšnou premiéru v pařížském Théâtre-Italien. V kavatíně „So anch'io la virtù magica“ (I já znám magickou ctnost) z prvního dějství popisuje hlavní hrdinka Norina svůj veselý temperament a vysmívá se planým gestům lásky.

Ačkoli se **Bohuslav Martinů** ve své početné a stylově pestré tvorbě odkazoval i k baroku, klasicismu a stylům počátku 19. století, jeho písňový cyklus **Nipponari** patří do docela jiného hudebního i myšlenkového světa. Nipponari se řadí k raným dílům geniálního českého skladatele, který se narodil v Poličce roku 1890. Cyklus vznikl roku 1912 poté, co byl Martinů pro nekázeň vyloučen z Pražské konzervatoře a vrátil se do svého rodného městečka na pomezí Čech a Moravy. Zde se začal plně věnovat kompoziční činnosti a v hudebním světě se pokoušel prosadit skladbami poučenými nejnovějším vývojem evropské hudby. Nipponari, jak už název napovídá, je dílo psané na slova japonské lyriky přeložené Emanueleem z Lešehradu. Cyklus sedmi písní pro soprán a komorní orchestr je nesen subtilními náladami a jemnými témbry, jichž mladý skladatel dosáhl mistrovskou a nekonvenční instrumentací využívající pro každou píseň jinou kombinaci nástrojů. Orientalistický hudební rukopis skladby je silně inspirován impresionismem Clauda Debussyho, z české hudby té doby připomíná tvorbu Vítězslava Nováka. Jednotlivé písně cyklu nesou názvy: Modrá hodina, Stáří, Vzpomínka, Prosněný život, Stopy ve sněhu, Pohled na zpěv, U posvátného jezera.

Zdeněk Fibich za padesát let svého života (1850–1900) dokázal českou hudbu obohatit o celou řadu nových podnětů, stylových výbojů i formálních inovací. Do české klavírní literatury například přinesl žánr intimní miniatury (cykly Nálady, dojmy a upomínky), českou operu obohatil monumentálními díly po vzoru Wagnerova hudebního dramatu (které pojal v operách Hedy, Šárka nebo Pád Arkuna po svém, s přihlédnutím ke Smetanovi), snad největší zásluhu si jako novátor získal svými melodramy, kterými tento žánr pro (nejen) českou kulturu druhé poloviny 19. století znovuobjevil. Zejména v trilogii scénických melodramů Hippodamie na epické básně Jaroslava Vrchlického dospěl k do té doby nevídané symbióze recitovaného slova a orchestrální hudby, ústící v působivé hudebně-literární drama. Vedle toho je Fibich autorem několika melodramů koncertních. Dva z nich jsou napsány na texty slavné Erbenovy sbírky balad Kytice: jsou jimi Štědrý den (původně pouze s klavírem, později orchestrovány) a orchestrální **Vodník**. Koncertní melodram z roku 1883 je ukázkou Fibichova umění vytvořit na půdorysu sedmnácti minut výsostné hudební drama. Skladatel zde mimo jiné užívá příznačná témata, čímž dílu dodává velkou dramaturgickou sevřenost.

Erbenovým dílem (nejen ze sbírky Kytice) se hned v několika skladbách různých žánrů inspiroval i **Antonín Dvořák**. Zatímco Rozmarýna a Sirotek jsou sólové písně, Svatební košile jsou pojaty jako rozsáhlá dramatická kantáta pro sóla, sbor a orchestr a balady Holoubek, Vodník, Zlatý kolovrat a **Polednice** se staly předlohami pro cyklus čtyř symfonických básní. Dvořák na nich pracoval v průběhu roku 1896 a tři z nich se dočkaly veřejné premiéry v Londýně 26. října 1896 pod taktovkou Hanse Richtera. Dvořák pojal formu symfonické básně poměrně svérázně: výchozí text se mu nestal pouhou námětovou, emoční či ideovou inspirací, byl mu i podkladem rytmickým a stavebním. Většinu tematického materiálu Dvořák totiž odvozuje od rytmického základu Erbenových veršů, takže tu instrumentální hudba dosahuje efektu jakési recitace či deklamace. Skladatel zároveň zhudebňuje balady do nejmenších podrobností, ilustruje každý jejich detail a zvrat a ukazuje své mistrovství hudební charakterizace, aniž by tomu padla za obětí forma celku – ta je stále obdivuhodně kompaktní. Dvořákova Polednice je tak příkladem, jak dobře umí orchestrální hudba, v těsném spojení s básnickým slovem, vyprávět.

Josef Bohuslav Foerster, narozený roku 1859 v rodině významného hudebního pedagoga a skladatele Josefa Foerster, byl další osobností české hudby s podivuhodným tvůrčím rozhledem. Katalog jeho děl, která za svůj dlouhý život (zemřel roku 1951) napsal, čítá 189 opusů.

Z hlediska stylového byl Foerster skladatelem, spojujícím odkaz Smetany, Dvořáka a Fibicha s hudební modernou, z hlediska ideového byl skladatelem-intelektuálem se sklony k mystice. To neplatí pro jeho nejslavnější operu **Eva**, s níž se Foerster zúčastnil soutěže Národního divadla o českou tragickou operu, konané roku 1897. Přestože soutěž vyhráli Kovařovicovi Psohlavci, Foersterovo dílo s námětem v duchu vesnického realismu se již v lednu roku 1899 dočkalo premiéry v Národním divadle a na dlouho se stalo součástí standardního českého operního repertoáru. Foerster operu napsal na vlastní libreto podle dramatu Gabriely Preissové Gazdina roba, líčícím tragický příběh venkovské dívky Evy, zamilované do ženatého Mánka, s nímž po smrti dcery uprchne od svého muže do Rakous. Život v nesezdaném páru, který vyvolává posměch okolí, zrada muže i výčitky za smrt dítěte dovedou Evu k zoufalému činu a v závěru opery (zpěv „Sama jsem a opuštěna“) se za slov „Já vidím ráj“ a za doprovodu extatické hudby vrhá do Dunaje.

Sopranistka **Magdaléna Hebousse** pochází z Prahy. Na podzim 2024 debutovala v Itálii, v Massimo Teatro v Palermu v roli Amandy v Ligetiho *Le Grand Macabre* v režii Barbory Horákové Joly a pod taktovkou Omera Meir Wellbera. Je stálým hostem Národního divadla v Praze, kde se mimo jiné představila v rolích jako je První stín v Schulhoffově opeře *Plameny* v režii světového Calixta Bieita, Giannetta v Donizettiho *Nápoji lásky* pod taktovkou Andriy Yurkevycha, Amanda v Ligetiho *Le Grand Macabre*, Barena v Janáčkově opeře *Její pastorkyňa* ve hvězdném obsazení v čele se slavnou Karitou Mattilou a jako mladá Mařenka ve Smetanově *Prodané nevěstě* v režii Alice Nellis. Magdalena Hebousse na profesionálním jevišti debutovala v roce 2021 v DJKT v Plzni jako Kristina v Janáčkově opeře *Věc Makropulos*, a dále pak také hostovala v divadle FX Šaldy v Liberci, kde ztvárnila Druhou žínku v Dvořákově

Rusalka a *Duši Stomu* v nové opeře Jana Kučery *Legenda z Mlžných hor*. V roce 2023 se stala držitelkou druhého místa v hlavní kategorii soutěže Opera na Mezinárodní pěvecké soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech, kde získala také několik zvláštních ocenění, například Cenu Národního divadla, Cenu diváků, Cenu Jarmily Novotné, Cenu Beno Blachuta, Cenu Gustava Mahlera a Cenu Karlovarského symfonického orchestru.

Pravidelně spolupracuje s významnými českými orchestry. V září 2024 byla přizvána ke slavnostnímu zahájení 90. koncertní sezóny FOK a provedení Symfonie Tisíců jako Mater Gloriosa. Kromě Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK dále spolupracovala s Brno Contemporary Orchestra, Karlovarským symfonickým orchestrem a Severočeskou filharmonií Teplice. Spolupracovala s dirigenty Robertem Jindrou, Andriy Yurkevychem, Omerem Meir Wellberem, Tomášem Braunem, Jiřím Rožněm nebo Leošem Svárovským. Magdalena Hebousse vystudovala Pražskou konzervatoř pod vedením Moniky Brychtové, a dále pak HAMU ve třídě profesorky Heleny Kaupové. Své vzdělání obohatila studijní Hochschule für Musik Carl Maria von Weber v Drážďanech. Absolvovala také řadu mistrovských kurzů pod vedením uznávaných pěvců a pedagogů, jako jsou Anna Samuil, Linda Watson, Mariuzs Kwiecień, Kateřina Kněžíková, Ahmad Hedar, Markéta Cukrová, Antonio Carangelo.

Bree Nichols je mladá americká sopranistka, která je oceňovaná za své „bohaté hlasové dispozice“ (KlasikaPlus) a přesvědčivé jevištní vystupování. Držitelka Fulbrightova grantu pro Českou republiku v letech 2021–2022 je známá svou citlivou interpretací české vokální hudby a také

více než dvaceti operními rolmi zahrnujícími rozmanitý repertoár. Její kariéra ji zavedla na jeviště Opery Tulsa, Severočeské filharmonie Teplice, Janáčkovy filharmonie Ostrava, Divadla J. K. Tyla, Symphony of the Mountains, Capitol City Opera, Opera Roanoke, Lewisville Lake Symphony, Olomoucké barokní slavnosti a další. V této sezóně debutovala jako Mimi v opeře *La bohème* ve Slezském divadle Opava k velkému kritickému ohlasu a čeká ji debut v titulní roli *Jenůfy*. Minulá sezóna přinesla její debut v titulní roli *Káti Kabanové* ve Slezském divadle Opava, roli Moniky v inscenaci *The Medium* v Tulsa Opeře, premiéru *Rusalky* s Operou Arlington a vystoupení na Mezinárodním hudebním festivalu Leoše Janáčka. V roce 2023 získala Bree Nichols 1. cenu v pěvecké soutěži National Opera Association (USA) a také v Metropolitan Opera Laffont Competition (Arkansas District). Její rozšiřující se diskografie zahrnuje její sólové debutové album *Pure Morning* s veškerým českým repertoárem a řadu nových hudebních nahrávek u labelu Navona Records s Janáčkovou filharmonií. V roce 2023 byla jmenována držitelkou Bonnie Cummins Fielder Grant a v roce 2020 získala Presser Award na podporu jejího výkonu a studia české opery. Mezi její poslední role patří titulní role *Rusalky* a *Prodané nevěsty*, dále *Rosalinde* (*Netopýr*), *Gilda* (*Rigoletto*) a *Nedda* (*Komedianti*). Bree Nichols je držitelkou doktorandského titulu z Univerzity North Texas.

Mezzosopranistka **Anna Moriova** pod vedením Simony Procházkové absolvovala Konzervatoř Plzeň. Od roku 2019 je studentkou Akademie múzických umění v Praze ve třídě Natalije Melnik. Pravidelně se účastní pěveckých kurzů pod vedením významných osobností (A. Carangelo, V. Chmelo, G. Beňačková, G. Eibenová, K. Kněžíková, M. Cukrová, B. Lafont, S. Šaturová) a v roce 2021 se stala vítězkou Duškovy pěvecké soutěže v Praze a finalistkou Mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech. V letech 2022 a 2024 absolvovala dvakrát půlroční stáž na Universität für Musik und Darstellende Kunst ve Vídni ve třídě Sebastiana Vittucciho, Stephena Delaneyho a Antona Scharingera. V roce 2022 debutovala v Národním divadle jako Fekluša (L. Janáček: *Káťa Kabanová*) a v březnu 2024 v roli *Kuchtíka* (A. Dvořák: *Rusalka*). V prosinci 2022 debutovala v Moravském divadle v Olomouci jako

Třetí žínka (A. Dvořák: *Rusalka*), v květnu 2023 se zde představila jako Annio (W. A. Mozart: *La clemenza di Tito*) a na podzim jako Fenena (G. Verdi: *Nabucco*) či jako Myslivkyně v představení *Ad Matrem*. V prosinci 2023 debutovala v Jihočeském divadle v roli *Magdalény* (J. Jirásek: *Komenský*) a v dubnu 2024 jako *Varvara* (L. Janáček: *Káťa Kabanová*) ve Slezském divadle v Opavě. Od září 2023 je sólistkou opery Moravského divadla v Olomouci, kde v rámci angažmá nastudovala další role, například *Barenu* a *Jana* (L. Janáček - *Jenůfa*), nebo *Jeníčka* (E. Humperdinck - *Jeníček a Mařenka*).

Kateřina Březinová je absolventkou Gymnázia a hudební školy hl. města Prahy, taktéž absolventkou Konzervatoře Jana Deyla. V současné době je studentkou HAMU ve třídě prof. Magdalény Hajóssyové. Během studia na akademii dosud ztvárnila roli Matky v opeře Slzy nože od Bohuslava Martinů nebo roli Cherubína ve Figarově svatbě W. A. Mozarta. Hostuje v Severočeském divadle v Ústí nad Labem v roli Třetí žínky ve Dvořákově Rusalce, v Divadle J. K. Tyla v Plzni hostuje v trojroli Malého Araba/Mladého námořníka/Poslíčka v opeře Julietta od B. Martinů. Jako Třetí žínka vystupuje také v produkci Opera Studio Praha ve Vysoké u Příbramě. V roce 2023 účinkovala v opeře Lukáše Sommera s názvem Časoplet, která byla provedena mimo jiné na Smetanově Litomyšli 2023. Pravidelně se účastní pěveckých soutěží, mezi její nedávná ocenění patří například 1. cena z Duškovy soutěže 2023. Od roku 2019 je členkou souboru Chorea Bohemica, spolupracuje také s Cimbálovou muzikou České filharmonie. Kromě zpěvu v minulosti studovala na HAMU obor Hudební teorie. Věnuje se také pedagogické činnosti, již více než čtyři roky vyučuje sólový zpěv na Hudební škole hl. m. Prahy, kde taktéž spoluorganizuje pěveckou soutěž s dlouhou tradicí - Písňovou soutěž Bohuslava Martinů.

Jiří Chadraba pochází z Libochovic, kde se od dětství věnoval divadlu, zpěvu, výtvarnému umění i melodramu. Vystudoval aplikovanou chemii v Ústí nad Labem, ale jeho cesta nakonec vedla k herectví. Na DAMU v Praze studoval činoherní herectví, ale po roce studium ukončil. Přesto se v tomto oboru úspěšně uplatňuje doposud. Diváci jej mohli vidět v minisérii České televize Vlastně se nic nestalo a brzy se objeví v další minisérii pro Canal+ s názvem Moloch. Jako hostující herec působí ve spolku Jedl v inscenaci Míru zdar! a aktuálně také v souboru složeném ze skupin 24/7 a Ductus Deferens v představení Kdo je tady praporeček? pod vedením Gabriely Gabašové.

Klavírista a dirigent **Jan Mára** se narodil v Praze, kde studoval klavír a dirigování na Konzervatoři Jaroslava Ježka a dále dirigování na Akademii múzických umění v Praze. Již během studií několikrát dirigoval Pražský smíšený sbor, se kterým poté navázal trvalou spolupráci. Jako klavírista pravidelně spolupracuje se sólisty Národního divadla, Moravského divadla Olomouc, Divadla J. K. Tyla v Plzni a spolupracoval též s písňovým spolkem Lieder Society, Kühnovým dětským sborem, Pražskými komorními pěvci aj. V posledních letech se věnuje korepetici a dirigování opery i baletu. Tři sezony působil v Baletu Národního divadla a v roce 2021 se jako asistent nastudování a korepetitor podílel na představení opery La Traviata umělecké společnosti RunOperun. V témže roce absolvoval stáž na Universität für

Musik und darstellende Kunst v rakouském Grazu. Jako asistent šéfdirigenta se podílel na nastudování poslední Dvořákovy opery Armida a také opery Richarda Strausse Ariadna na Naxu v Národním divadle. Dirigoval orchestry Prague Philharmonia, Bad Reichenhaller Philharmoniker, Savaria Szimfonikus Zenekar v maďarském Szombathely, Severočeskou filharmonii Teplice, Kühnův smíšený sbor aj. Kromě koncertní činnosti aktuálně diriguje balet Čajkovský v plzeňském divadle J. K. Tyla a operní inscenaci Ad Matrem v Moravském divadle Olomouc.

PROGRAM:

Gioacchino Rossini
Italka v Alžíru, předehra k opeře

Wolfgang Amadeus Mozart
Ah perdona al primo affetto, duet z opery La Clemenza di Tito
soprán Magdaléna Hebousse, mezzosoprán Anna Moriová

Bohuslav Martinů
Nipponari, H 68
mezzosoprán Kateřina Vogelová

Gaetano Donizetti
Quel guardo il cavaliere... So anch'io la virtù magic, árie z opery Don Pasquale
soprán Magdaléna Hebousse

Gioacchino Rossini
Tanti affetti, árie z opery La donna del lago
mezzosoprán Anna Moriová

Přestávka

Zdeněk Fibich
Vodník, melodram, op. 15
přednes Cyril Dobrý nebo student DAMU

Antonín Dvořák
Polednice, symfonická báseň, op. 108

Josef Bohuslav Foerster
Sama jsem a opuštěna, Evina scéna smrti z opery Eva
soprán Bree Nichols

PŘÍŠTÍ PROGRAM

SYMFONICKÝ CYKLUS B | KONCERT 5

13. března 2025 v 19:00 hodin

Koncertní sál Domu kultury v Teplicích

Program:

Eduard Douša

Operace Anthropoid

Kryštof Marek

Koncert pro lesní roh a orchestr „Vzpomínky“

Antonín Dvořák

Symfonie č. 8 G dur, op. 88 „Anglická“

Účinkují:

Zuzana Rzounková – lesní roh

Severočeská filharmonie Teplice

dirigent:

Petr Vronský

Severočeská filharmonie Teplice

tel.: 778 888 013 | e-mail: sev.filharmonie@seznam.cz

www.severoceskafilharmonie.cz | www.scf.sf.cz

Změna programu vyhrazena.

Během koncertů je zakázáno fotografovat a pořizovat audiovizuální záznamy.
Zároveň prosíme návštěvníky, aby před začátkem koncertů vypínali své mobilní telefony.

Za finanční podpory Ministerstva kultury ČR a Ústeckého kraje

MINISTERSTVO
KULTURY

Ústecký kraj

SEVEROČESKÁ VODA
NADAČNÍ FOND